Skuespillerinde
Anna Bloch

Samlet af René Aagaard 2020

Anna Kirstine Bloch
(fra kvinfo: Dansk kvindebiografisk Leksikon: http://www.kvinfo.dk/side/170/

Født 2.2.1868 i Horsens – død 25.11.1953 i Kbh.

Forældre: læge Johan Sørensen Lindemann (1825-1909) og Bodil Margrethe Gylding (1838-75). Gift 11.6.1887 med forfatter, teaterinstruktør William Edvard Bloch (født 30.3.1845 i Kbh., død 1.11.1926 i Kbh. Søn af grosserer Jørgen Peter Bloch og Ida Emilie Ulrikke Henriette Weitzmann. Anna Bloch voksede op i et velhavende lægehjem i Horsens. Skønt moderløs fra syvårsalderen levede hun et ubekymret pigeliv, læste privat hos byens bedste lærere, spillede klaver, gik til dans, skrev vers og så alt, hvad hun kunne komme til at se på Horsens Teater. Hjemme efterlignede hun i enrum Emilie, Rose, Gåsepigen og andre teaterfigurer fra et fordringsløst provinsteaterrepertoire. Imidlertid var Anna Blochs teatergalskab ikke som hos pigebørn flest en forbigående grille, men en vedvarende entusiasme. Faderen, der ellers ikke yndede skuespillerstanden, fordi han fandt den upålidelig, måtte modstræbende give hende lov til at forsøge sig som skuespiller. Men kun på Det Kgl. Teater, betingede han sig. Faderen opsøgte selv teatrets chef Edv. Fallesen. Man kan slutte af samtalen mellem lægen og teaterdirektøren, som Anna Bloch har gengivet ordret i sine erindringer *Fra en anden Tid*, 1930, at det ikke længere var socialt degraderende for borgerskabets døtre at gå teatervejen.

Anna Bloch fik først vejledning i den gamle stil med imitation af forgængerne i rollerne af bl.a. skuespilleren Emil Poulsen, der havde vanskeligt ved at finde et egnet repertoire til den spinkle

16-årige. Hendes første debutrolle 1885 som Titania i Shakespeares *En Skærsommernatsdrøm* var da også en fejlplacering, som hun dog klarede. Umiddelbart herefter mellem første og anden debutrolle begyndte nogle vigtige læreår under hendes senere ægtefælle William Blochs vejledning. Han var en scenereformator, der realiserede naturalismen på nationalscenen. Med sin afsky for det traditionelle teaters metoder indprentede han Anna, at hun selv i sit arbejde med rollen skulle finde liv og sandhed i replikkerne. Hun og andre yngre skuespillere lærte at forstå pausens betydning og at arbejde med underteksten. De lærte, at det var afgørende for skuespilleren at være til stede i scenemiljøets stemning og atmosfære. Anna, der i 1887 blev gift med William Bloch, bidrog til denne væsentlige stilforandring i scenekunsten.

Allerede i sin debutsæson fik AB en række lystspilroller: som Helga i Bjørnstjerne Bjørnsons *Geografi og Kærlighed*, kammerpigen Nanette i E. Scribes *Oscar*, Florence i C. Hostrups *Karens Garde* og den unge frue i Emma Gads *Et Aftenbesøg*. Hun indlevede sig med udpræget situationsfornemmelse i de beskedne ældre og yngre lystspil. I 1886 skrev de senere ægtefæller sammen *Frk. Nelly* om den purunge pige Nelly, der "opdrages af livet" til at tage sin ældre frier alvorligt. Det var en rolle, der passede til Anna Blochs aktuelle udviklingstrin, i et stykke, som lignede en kommentar til parrets eget forhold: den 18-årige skuespillerinde og den 41-årige instruktør og professor.

Først i 1888 foldede hun sig ud med sit selvstændige gennembrud. Forvandlingen skete med Trine Rar i J.L. Heibergs *Aprilsnarrene*. Hun havde afluret denne figur det tøsede og det for lømmelalderen karakteristiske kantede, ranglede, durkdrevne og lidt løgnagtige. Men hun tilføjede også figuren en delvis skjult erotisk nyfigenhed og skadefryd. Hun dansede klodset og sang uskønt og befriede således Trine Rar for den traditionelle ingenue-ynde, den naive uskyld, der klæbede til figuren. Hendes nyfortolkning gjorde den støvede vaudeville seværdig og blev det bedste eksempel på, hvordan hun gjorde sig helt fri af tidligere former og skabeloner. Med stor opfindsomhed og med små påklædningsfif fremstillede hun disse pigebørn, så forskellige som de var i ydre og indre liv, med hver sin gang, sin stemme, sine gestus. Fx gav hun Hilde i Henrik Ibsens *Fruen fra Havet* med grov stemme, som var den i overgang. Anderledes elegant næsvis og rapmundet var hendes Ellen i Gustav Wieds *Skærmydsler*. End ikke det sjuskede og frastødende i påklædning og maner veg hun tilbage fra. Også unge kvinder med længsler og drømme kunne hun give sin signatur af febril pludselighed, bevægede og spændte tonefald og snublende tempo som fx Gerda i Einar Christiansens *Frøken Bodil* og Ida i Gustav Esmanns *Den kjære Familie*. Den store hengivelse, passionen, lå klart helt uden for hendes talents rækkevidde. Hendes fysiske og psykiske habitus var for spinkel til det tragiske. Det erkendte hun blankt og holdt sig fra tragedien. Men hun magtede heller ikke at udtrykke det erotiske kvindesind i de klassiske komedieroller, hun fremførte. Både hendes Lucretia i Ludvig Holbergs *Den Vægelsindede* og Lady Teazle i R.B. Sheridans *Bagtalelsens Skole* savnede denne undertone af saftig erotik, som gør disse kvinderoller begribelige. Det blev derfor som en sirligt forelsket Leonore frem for en vulgær erotisk Pernille, hun medvirkede i William Blochs epokegørende naturalistiske Holberg-realisationer omkring århundredskiftet.

Anna Bloch havde brug for et nyt repertoire med mere heftige og farverige karakterer, så hun kunne vokse ud over den kuldskære sarthed, der trods alle stemningsafskygningerne prægede hendes unge kvinder. Med sin Rosalia i Gads *Guldfuglen* havde hun selv udpeget et område, nemlig overgangsfasen fra ung til moden kvinde. To egenskaber i hendes spil var endnu ikke rigtigt udnyttet: hendes sans for komik i livets mangfoldige situationer og for det vemodige. Men paradoksalt nok var hun blevet offer for den rollefagslogik på nationalscenen, som hun selv som pioner for naturalismen i skuespilkunsten havde bekæmpet aktivt. Nu blev hun fanget af sin egen specialisering: den unge

pige og kvinde. Med naturalismen og de scenetekniske landvindinger, ikke mindst det afslørende elektriske lys, opstod kravet om større overensstemmelse mellem rollealder og skuespillerens alder.

Da Anna Bloch kom til, var de sammensatte kvindeskikkelser i problemdramaerne fra det moderne gennembrud allerede besat. Selv en rolle som fx Hedvig i *Vildanden* fik hun først sent, da Betty Hennings afstod den i 50-års alderen. Forgæves appellerede samtidige teaterkritikere til teaterledelsen om at tilbyde hende nye og større roller til at vokse og udvikle sig i.

Med deres scenereformer pegede ægteparret Bloch fremad, men som kunstnere og åndspersoner tilhørte de 1890'erne, klunketiden. Deres hjem var et fint afstemt interiør i rokoko, tung eg og let empire, som ikke kunne skabes med større omhu på en scene. Her videreførtes traditionen fra bl.a. det Rahbekske Bakkehuset med en inderkreds af teatrets dramatikere som Wied, Esmann, Otto Benzon, Sven Lange, Einar Christiansen og skuespillere som Olaf Poulsen og den unge Poul Reumert.

Anna Bloch kom som kunstner aldrig til at føle sig rigtig hjemme i 1900-tallet, den nye tidsalder, der på teatret begyndte efter Første Verdenskrig. Hun tog sin afsked efter års lediggang i 1918 og vendte kun tilbage i en enkelt sæson som gæst. Ud over sine erindringer *Fra en anden Tid*, 1930, skrev hun lejlighedsvis aviskronikker og teaterbreve. Hun var stifter af et legat, der bar hendes navn.

I 1910 tildeltes hun Ingenio et arti.

Elin Andersen

Dato	Matrice	Titel komponist/tekstforf. mv.	Pladenummer
1913.09.18.	5670 ab	**Emelys store Slutningsreplik** (ES) Gustav Esmann af "Den kære Familie" indtalt af Anna Bloch	Gramophone u. nr.

1. Skænket af Dagbladet Politiken i Henhold til Gavebrev af April 1913 (? Et halvt år før indsp.)
2. Skænket af Anker Kirkeby, maj 1946.

Begge eksemplarer beror i Nationaldiskoteket

1913.09.18.	5671 ab	**Der i Himlen en Dreng saa smuk** (ES) J.L. Heiberg af "Aprilsnarrene" sunget den 18/9 1913 af Anna Bloch	Gramophone u. nr.

1. Skænket af Dagbladet Politiken i Henhold til Gavebrev af April 1913 (? Et halvt år før indsp.)
2. Skænket af Anker Kirkeby, maj 1946.

Begge eksemplarer beror i Nationaldiskoteket

1938	2CS 850-I	**Scene mellem "Malle" og Rikke – I** (30 cm) Fra "Genboerne" Jens Chr. Hostrup Fortalt af Anna Bloch	HMV Z 257
		Også på LP-2:	
(1984)	DLP-8050-A-D	**Teaterliv 1923-1957** (LP-2)	Danica DLP 8050 1-2

1938	2CS 851-I	**Scene mellem "Malle" og Rikke – II** (30 cm) Fra "Genboerne" Jens Chr. Hostrup Fortalt af Anna Bloch	HMV Z 257
		Også på LP-2:	
(1984)	DLP-8050-A-D	**Teaterliv 1923-1957** (LP-2)	Danica DLP 8050 1-2

1938	**Scene mellem Petra og Rasmine - I** (30 cm) Fra lystspillet "I Provinsen" Gustav Esmann Fortalt af Anna Bloch	HMV Z 258
1938	**Scene mellem Petra og Rasmine - II** (30 cm) Fra lystspillet "I Provinsen" Gustav Esmann Fortalt af Anna Bloch	HMV Z 258